

Pataki Edit
óvodapedagógus

Szocializáció Jászberény Város Óvodai Intézményének óvodáiban

Intézményünk alapfeladatának tartja a szocializáció segítését. A gyermekek az óvodában új követelményekkel, újfajta tevékenységi lehetőségekkel és örömforrásokkal találkoznak a családi nevelés után.

Intézményünk valamennyi tagóvodájában a gyermekeket érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szereteteli légkör veszi körül. Fő törekvésünk, hogy társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, tanuljanak meg alkalmazkodni, együtt érezni másokkal, miközben tolerálják a másságot.

Fontosnak tartjuk a pedagógus-szülő közötti jó partnerkapcsolat kialakítását, szükségünk van a szülők támogatására, hiszen csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az őket körülvevő felnőttek kommunikációja, bánásmódja, viselkedése. Fontos a szeretet kimutatása, valamint a melegségben, megértésben, elfogadásban, odafigyelésben együttélés, mert így érzi jól magát gyerek, felnőtt egyaránt. Ezekre a pillanatokra emlékezünk szívesen, ezek mélyen bevésődnek emlékezetünkbe, mély hatással lesznek ránk. Ha ilyen mintát látnak a gyerekek, ilyen épül be magatartásuk repertoárjába, s ilyen életet fognak élni felnőttkorukban. Ellenkező esetben az egyedüllét, a szeretetlenség, a nem vagyok fontos érzése hatalmasodik el, mely előbb-utóbb szorongást, vagy agressziót kiváltó viselkedésbe torkollik.

Óvodás korra az agresszív megnyilvánulások széles skálája alakulhat ki egy-egy gyermekben. Megüti testvérét, erőszakos más gyerekekkel, csíp, rúg, verekszik, bosszantja társait, tönkreteszi a többiek játékát, csúnyán beszél, csúfolódik. És míg korábban a düh a cél elérésnek megghiúsulásából fakadt, most már tudatos bántó szándék is benne van egy-egy cselekvésében.

Az agresszív viselkedés okai

- Az óvodáskorú kisgyermekre az „énközpontú”, egocentrikus gondolkodás jellemző. Társai szempontjait nem tudja figyelembe venni, vágyait azonnal szeretné kielégíteni.
- A gyermeki agresszió forrása elsősorban a fizikai bántalmazás, az érzelmek nélküli, elutasító családi légkör. A túlzott szigor és büntetés, vagy ellenkezőleg, a korlátok és szabályok teljes hiánya ugyancsak fokozza a gyermek agresszivitását. A fizikai bántalmazás mellett romboló hatású a megszegyenítő becsmélés, lekicsinylés, gúnyolódás, azaz a felnőttek szavakkal kifejezett agressziója.

- A gyerekek elsősorban szülei viselkedését utánozzák, de másolandó mintát jelentenek számukra életük más szereplői, óvodás társak, olykor nevelők, és nem utolsó sorban a rajzfilmek és számítógépes játékok kedvenc harcos hősei.

Mit tegyünk?

Büntetés helyett célravezetőbb a helyes viselkedést megerősítő dicséret. Ha mégis büntetést kell alkalmaznunk, nem mindegy, hogyan tesszük. A „rossz vagy” kifejezés helyett mindig csak az adott cselekvést ítéljük el. A kirótt büntetés mellé magyarázzuk meg, miért kapja, mi volt a helytelen és hogyan kellett volna viselkednie.

A szocializáció folyamatában a gyermekek közösségi magatartását megalapozzuk, mely az óvodai nevelés egészét átszövi. Ebben meghatározó a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezésével segítjük a gyermekek:

- erkölcsi tulajdonságainak, mint pl. az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség,
- akaratának, ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának fejlődését, szokás-és normarendszer megalapozását.

Széles tevékenységrepertoárt kínálunk a gyermekek számára, ahol alkalmat adunk arra, hogy megtapasztalják az értékes magatartásformákat. Fontosnak tartjuk, hogy a tevékenységek érdekesek legyenek számukra, hogy szívesen vegyenek részt benne. Ezeket az elfoglaltságokat kínáljuk, nem erőltetjük.

„A kisgyermek tankönyve maga az élet legyen!”- mondta Comenius. Ezt az elvet szem előtt tartva törekszünk arra, hogy a gyermekek életszerű helyzetekben szerezzenek tapasztalatokat, mert ezek tudatosodnak bennük. Az élet-közelség olyan tanulási tér, ahol a gyermek aktív. Példaként lehet említeni a köszönés illemtudását. Ennek az értékes viselkedésnek elsajátítása pl. egy piaci látogatás, vásárlás alkalmával utánzással beépülhet.

Gazdag variációs lehetőségeket kínálunk még a szocializáció segítéséhez:

Íme, néhány példa:

- játékhelyzetben: pl. vendégvárás-, érkezés során mutatunk viselkedési mintát
- közösen végzünk munkát a csoportban, a szabadban
- megnézzük a szülők, nagyszülők mesterségét, foglalkozását
- kirándulásokat szervezünk
- jeles napokról megemlékezünk, ünnepeinkre vendégeket hívunk
- rendszeresen biztosítjuk az együttműködésen alapuló népi játékokat, dalos játékokat, szabályjátékokat, társas játékokat.

A szociálisan érett gyerek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését
- feladattudata kialakulóban van és ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg
- megfelelő önállósággal, önbizalommal és önértékelő képességgel rendelkezik

- képes önálló probléma megoldásra, a kudarcélmény elviselésére
- kapcsolatot tud teremteni felnőttekkel, gyermekekkel egyaránt
- betartja a helyes viselkedési szabályokat
- kialakul a helyes „Én” képe, kifejlődik kritikai érzéke, elfogadja a máságot
- készen áll az iskolai élet elfogadására.

Rendkívül hasznos olvasmány, szülők számára a **Dr. John Townsend Dr. Henry Cloud:**

Gyerekhatárok - Mikor mondjunk igent és mikor mondjunk nemet gyermekeinknek?- című könyv, ajánljuk mindenkinek, aki gyermeket nevel, gyermekneveléssel foglalkozik.